

AVTRYCK

ETT MATERIAL SOM BÄR TID. EN PLATS SOM BÄR MINNE.

BAKGRUND
Platsen vid Svartåns västra strand har under ett sekel formats av varje ny tids behov och ambitioner. Georg Arns parkplan från 1933 placerade serveringsplatsen med öppna sikter mot ån och mot parkscenen, en naturlig samlingspunkt i parkens hjärta. Under efterföljande decennier har platsens program och form förändrats i takt med parkens utveckling: musikpaviljongen på 1940-talet, den rektangulära serveringen från 1975, den åttakantiga kiosken från 1988. Varje byggnad har lämnat sitt lager, sin tids avtryck.

MÖJLIGHETER
Platsen har starka förutsättningar som ännu inte förvaltas fullt ut. Svartån ligger inom räckhåll, parkscenen är en naturlig fond och lindarna bildar ett grönt tak över besökarna under sommarmånaderna. Glasskön en varm julidag, musik från scenen i bakgrunden, färjan Viktoria som avgår mot Stora Holmen alldeles i närheten. Det är en sommarplats i grunden, och ett välgestaltat parkrum kan lyfta fram det som redan finns och göra platsen till en av parkens mest uppskattade samlingspunkter.

VISION
AVTRYCK är nästa lager. Förslaget svarar på platsens historia inte genom att rekonstruera något som en gång var, utan genom att lägga till nästa lager: ett parkrum och en paviljong rotade i platsen.

Visionen är en plats som sköter sig själv. Materialen ska inte behöva målas om, bytas ut eller vårdas, de ska åldras och fördjupas med tiden. Det är inte ilkgiltighet inför platsen utan respekt för den. En patina är inte ett tecken på förfall, det är ett tecken på att något hör hemma.

Parkrummet ska tillhöra paviljongen utan att stänga ute parken. Uteserveringen ges en tydlig och omsorgsfullt gestaltad inramning som skapar en känsla av avskildhet och tillhörighet för caféets besökare, men utan murar eller staket som avvisar dem som bara passerar igenom. Gränsen mellan servering och park ska vara mjuk och naturlig, inbjudande snarare än exkluderande.

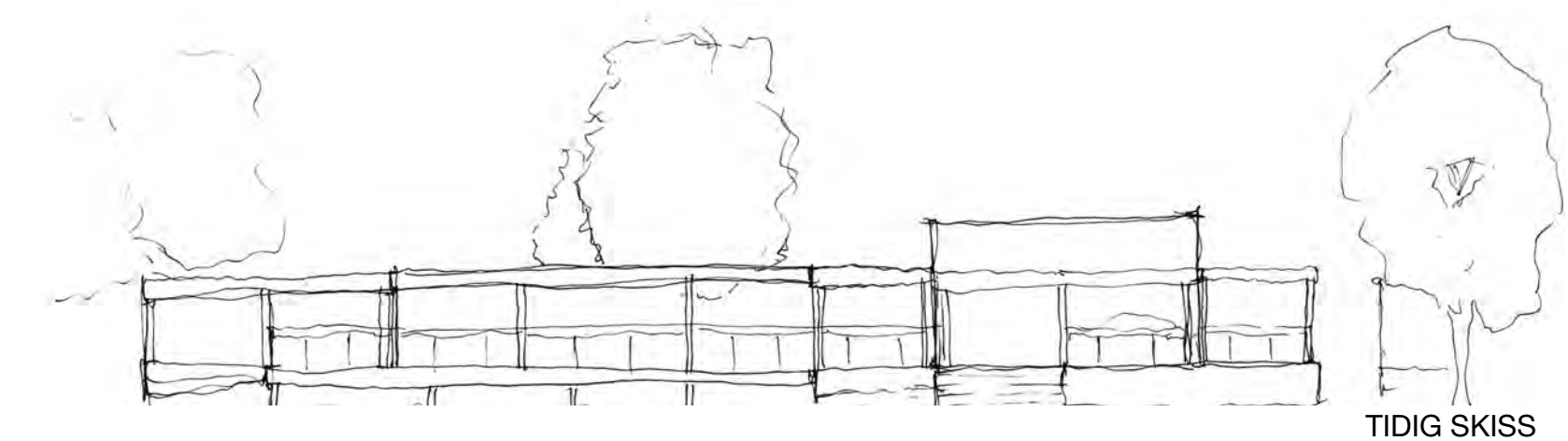
Samma filosofi gäller planteringen. Målet är ett öppet och naturalistiskt landskap som inte kräver kontinuerlig skötsel. Gräs och perenner som klarar sig med minimal insats, som ser vackra ut under hela sitt livslopp och som med åren bildar ett tätt och självförsörjande växtsamhälle. En plantering som, likt stålet, mognar med platsen.

HUR VISIONEN UPPNÅS
Corten stål sköter sig självt. Det kräver ingen ytbehandling och inget underhåll, oxidationsprocessen omvandlar ytan till ett stabilt och självläkande skikt. Det nylagda stålet är brinnande orange; efter några år i nordisk väderlek har det slutit sig till en djup mörkbrun ton. I Örebro Stadspark finns sedan länge en sammantagen palett av mognad: lindarnas bark, det höstgyllene bladverket, den mörka Svartån, vars namn i sig bär på denna ton. Mot denna bakgrund är corten stålet inte ett kontrastelement utan ett ankare i platsen.

Samma rörelse sker i planteringen. Havtornshäckarna tättnar, gräsen breder ut sig och sedum-taken övergår från grönt till rödbrunt i takt med årstiderna. Allt på platsen åldras tillsammans, stål, växter och mark mognar som ett sammanhållet landskap. AVTRYCK är inte färdigt den dag det invigs, utan fördjupas med platsen under de år som följer.

Parkrummet definieras av fyra identiska tak i corten stål och sedum. Under dem är man skyddad men aldrig innesluten, taken är öppna mot ån, mot parkscenen och vinden rör sig fritt genom rummet. Det är känslan av att sitta under ett träd snarare än inne i en byggnad. Pelarna ramar in utblickarna mot Svartån utan att sätta väggar mellan besökaren och parken. Öppenheten är också platsens trygghet. Ett välbesökt och välbelyst parkrum med god sikt åt alla håll skapar en naturlig närvaro som gör platsen inbjudande för alla som rör sig genom parken.

Ett avtryck från vår tid. Byggt för att åldras vackert.

ETT BRUTET SAMBAND
Platsen har historiskt haft en nära koppling till vattnet, så var också intentionen i tävlingsprogrammet från 1933. Den gång- och cykelväg som senare anlades längs Svartån bröt denna koppling och skapade ett nytt rumsligt problem: paviljongen hamnade i kläm mellan två stråk och fick en baksida mot ån. En baksida innebär alltid lägre uppsikt och sämre trygghetskänsla och är en av de viktigaste faktorerna bakom den otrygghet som präglar platsen idag. Projektet svarar mot detta genom att aktivt arbeta med siktlinjer för att återupprätta kontakten med vattnet och eliminera de blinda fläckar som skapar otrygghet.

PAVILJONGENS MINNE
Den ursprungliga serveringen fungerade också som musikpaviljong, med sittplatser som sträckte sig ned längs slänten direkt mot Svartån. Det var en öppen, levande miljö där musik, vatten och folkliv möttes. Den nuvarande kiosken från 1988 är en prefabricerad standardmodul som vänder sig mot scenen och gräsytan men saknar den öppenhet och åkoppling som tidigare paviljonger besatt. Det nya projektet vill ta tillbaka dessa kvaliteter, inte som en rekonstruktion av det som var, utan som ett nutida svar på samma fråga.

TRÄDEN
De befintliga träden är inte ett hinder utan projektets viktigaste rumsskapare. Deras kronor bildar ett naturligt tak över serveringszonen med filtrerat, levande skugga som ingen konstruktion kan ersätta. Projektet arbetar därför inte runt träden utan med dem. Terrassen och förhåller sig direkt till stammarnas position och ger de centrala träden tydlig plats i helheten. Kvällstid förstärks detta genom markmonterade armaturer som lyser stammarna underifrån och låter kronorna bli en mjuk, rörlig takkupol över gästerna.

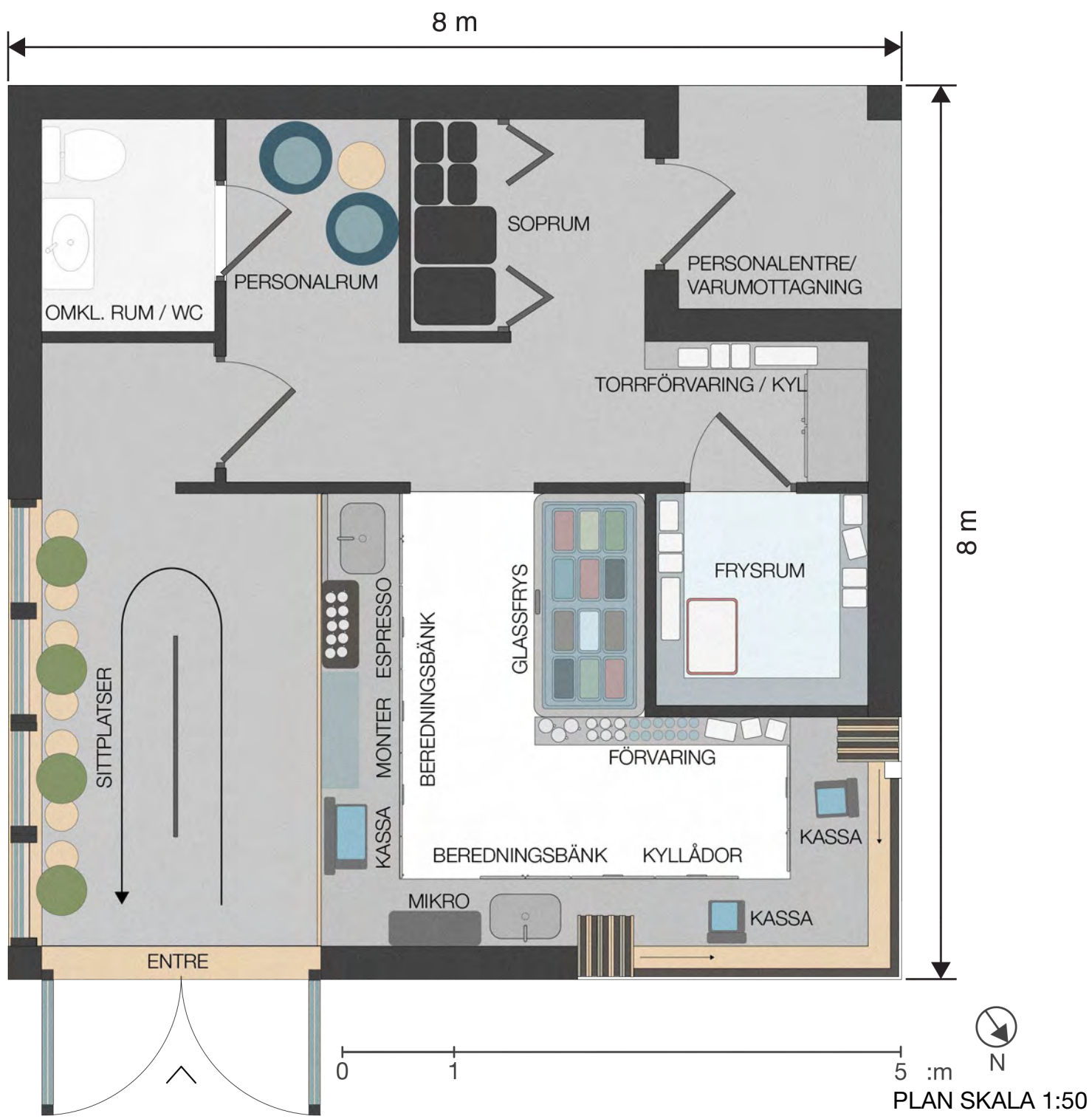
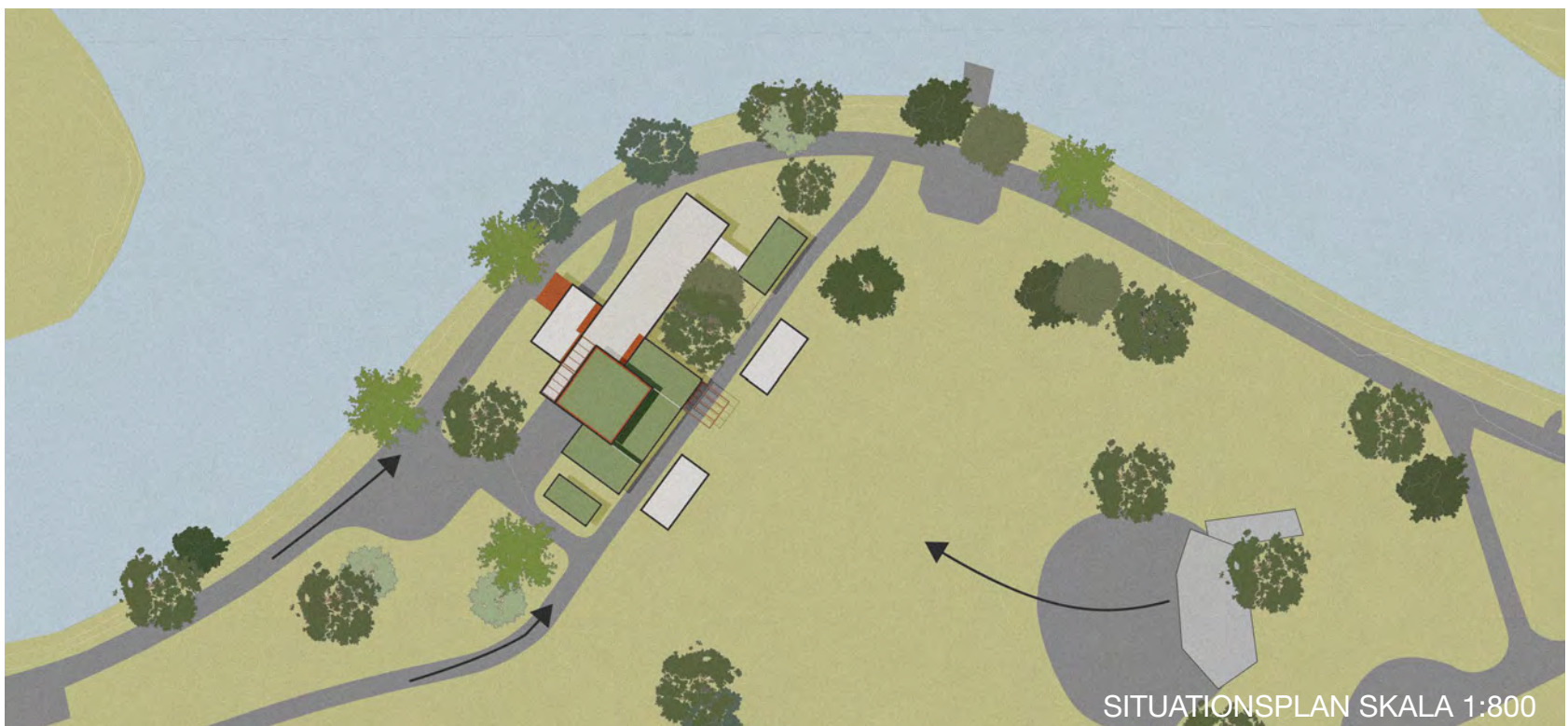
PLANTERINGSZONER
Planteringen är central för projektet och är uppbyggd som ett sammanhängande system av fyra zoner som tillsammans formar både rumslighet och upplevelse genom platsen. Utgångspunkten är ett naturligt men tydligt gestaltat uttryck där struktur, rörelse och säsongsvariation bär helheten snarare än enbart blomning. Här hämtas en tydlig metodik från Piet Oudolf, där matrisplantering, robusta växtval och ett långsiktigt årstidsperspektiv skapar en miljö som är visuellt rik men samtidigt lågskött. Varje zon svarar mot sina specifika förutsättningar vad gäller vind, ljus och rörelseflöden, men binds samman genom en gemensam växtpalett och principer om transparens, rytm och upprepning. Tillsammans bildar de en helhet där vindskydd, vistelse, entré och övergång mot åstråket samverkar, och där planteringen upplevs som en levande struktur året runt.

Rugosros och havtorn bildar en tät ridå mot nordvästvinden från Svartån. Bären samspelar med cortens rostfärg höst och vinter. Karl Foerster-piprör mjukar upp övergången, transparent och rörlig som ett filter. Skapar mikroklimat som förlänger uteserveringens säsong.

Planterings hjärta. Diamantrör och Molinia bildar en levande gräsdug där solhattar, bergskynddare och sommarsolöga framträder i breda sjök. Färgskalan djuprött, guldgul och violett samspelar med cortenstål. Lågskött enligt Oudolfs princip, en åtgärd per år och kvarvarande vinterstruktur.

Nära byggnaden blir uttrycket mer skulpturalt. Miscanthus markerar hörn och entréer som solitärer. Alunrotens plommonlila blad kontrasterar mot rost. Kärleksörten speglar cortens koppartoner mot hösten. Formstarkt på nära håll.

Mot gång- och cykelbanan används inhemska arter som fackelblomster, älgört och sibiriris. Blåsvingel täcker marken i stålblå toner. Binder samman parkrummet med Svartåstråket.

PLANREDOVISNING

Planlösningen organiseras kring en enkel, kvadratisk form, vilket skapar en hög yteffektivitet. Arbets-/serveringsytan organiseras i en L-form vilket möjliggör kassor åt tre riktningar, på så sätt får kafeet en öppen känsla medan personalen har nära tillgång till beredningsytan. Passagen vid arbetsplatserna håller 1 200 mm i enlighet med programets krav.

Driften är dimensionerad för en till tre personer. Tre kassapositioner längs beredningsbänken, varav två mot de utomhus belägna serveringsluckorna och en mot inomhusdisken, gör att arbetet kan skalas efter personalstyrka. Kaffemaskin, beredningsbänk, kassa och glasbox på 2x1 m ryms alla inom ett sammanhållet arbetsband utan onödiga förflyttningar.

Varumottagningen är placerad med direkt koppling till förvaring. Sophanteringen är samlad i omedelbar anslutning och är tillgänglig utan att passera berednings- eller gästutrymmen. Handfat med plats för tvål och torkpapper är placerat centralt samt tidigt i beredningszonen vilket säkerställer att det alltid finns inom räckhåll.

Kall- och torrförvaring är placerade i nära anslutning för att underlätta arbetet. Samtliga placerade med direkt tillgång från beredningsutrymmet och varumottagningen. Personalutrymmet inrymmer toalett med ombytes möjlighet samt flexibla sittplatser för 1 - 3 personer som kan användas som rastplats och arbetsplats.

SEKTIONREDOVISNING

En av projektets centrala frågor är hur höjdskillnaden mellan stråket och paviljongen ska hanteras. Målet är att behålla en tydlig uppdelning mellan det trafikerade stråket och parkrummet, samtidigt som övergången görs bekväm och tillgänglig. Detta löses genom en bred trappa med låg lutning kombinerat med ett tillgängligt stråk som följer terrängen. Höjdskillnaden vänder siktlinjen bort från stråket och direkt mot vattnet, en känsla som förstärks ytterligare av den utskjutande altanen som fördjupar kontakten med ån.

Samma princip följer parkstråket, där ett fristående tak sträcker sig ut från paviljongen för att bjuda in förbipasserande och förankra

byggnaden i det omgivande parkrummet. Rörelsen genom paviljongen är medvetet koreograferad. Den generösa takhöjden på 3,3 meter i byggnaden kontrasterar mot de lägre, mer intima 2,5 meterna under de fristående taken, vilket skapar en tydlig känsla av kompression och utvidgning i genomgången. Kontrasten informerar besökaren om rummets olika karaktär och uppdelningen mellan inne och ute.

Paviljongen tillåter en naturlig genomgång under de fristående taken, med cykelstråket på ena sidan och parkrummet mot ån på den andra. Det övertäckta uterummet förvandlas på så sätt till ett passagerum med karaktär, snarare än en barriär i parken.

TEKNISK BESKRIVNING

STOMME / GRUND

Cafépaviljongen utformas med en bärande stomme i limträ och en fristående klimatskärm i cortenstål. Grundläggningen sker med betongplintar för att minimera markpåverkan och säkerställa hänsyn till befintliga träd och deras rotsystem. Golvbjälklaget utförs i lättbetong eller TT-platta. Byggnaden anpassas till platsens nivåskillnad om cirka en meter och integreras i slänten istället för att kräva omfattande markutjämning.

Den yttre canopystrukturen består av fyra prefabricerade enheter i cortenstål med pelare och balkar, som grundläggs på prefabricerade betongplattor. Detta eliminerar behovet av platsgjutna fundament och minskar påverkan på parkmiljön. Träddäcket utförs i tryckimpregnerat trä på punktfundament, vilket undviker ingrepp inom trädkronornas skyddszoner.

HÅLLBARHET

Projektet uppfyller kraven på resurseffektivitet och låg klimatpåverkan genom medvetna materialval och integrerad grönstruktur. Cortenstål används som ett varaktigt material som inte kräver löpande underhåll, medan limträ bidrar till att lagra koldioxid i konstruktionen.

Sedumtaket hanterar dagvatten och tillför biologiska värden, samtidigt som planteringar med perenner och gräs innebär ett långsiktigt lågt skötselbehov. Vindskydd löses med vegetation istället för byggda konstruktioner, vilket ytterligare stärker platsens ekologiska funktioner.

PRODUKTION / TRANSPORT

Projektet är utformat för en hög grad av prefabricering i syfte att förkorta byggtiden och minimera störningar på platsen. Cortenstålsfasaden tillverkas i verkstad och levereras som färdiga moduler för effektiv montering. Canopyenheterna levereras som färdigsvetsade ramar, vilket ger både kostnadseffektivitet och kvalitetssäkring. Även limträstommen prefabriceras med hög precision för ett snabbt montage på plats.

Transportbehovet begränsas genom att material och produktion kan ske inom regionen.

UNDERHÅLL / LIVSLÄNGD

Byggnaden utformas för låg underhållsnivå och lång livslängd. Cortenstål bildar en skyddande yta och kräver inget löpande underhåll, med utformning som säkerställer kontrollerad avrinning.

Serveringsluckor utförs som enkla, manuella system utan motordrivna delar. Limträstommen är skyddad från väder och kräver ingen behandling. Sedumtaket har begränsat skötselbehov.

Planteringarna består av perenner och tåliga buskar med låg skötsel efter etablering. Målsättningen är en funktionell livslängd över 50 år utan större åtgärder.

FASAD SYDVÄST SKALA 1:50

FASAD NORDVÄST SKALA 1:50

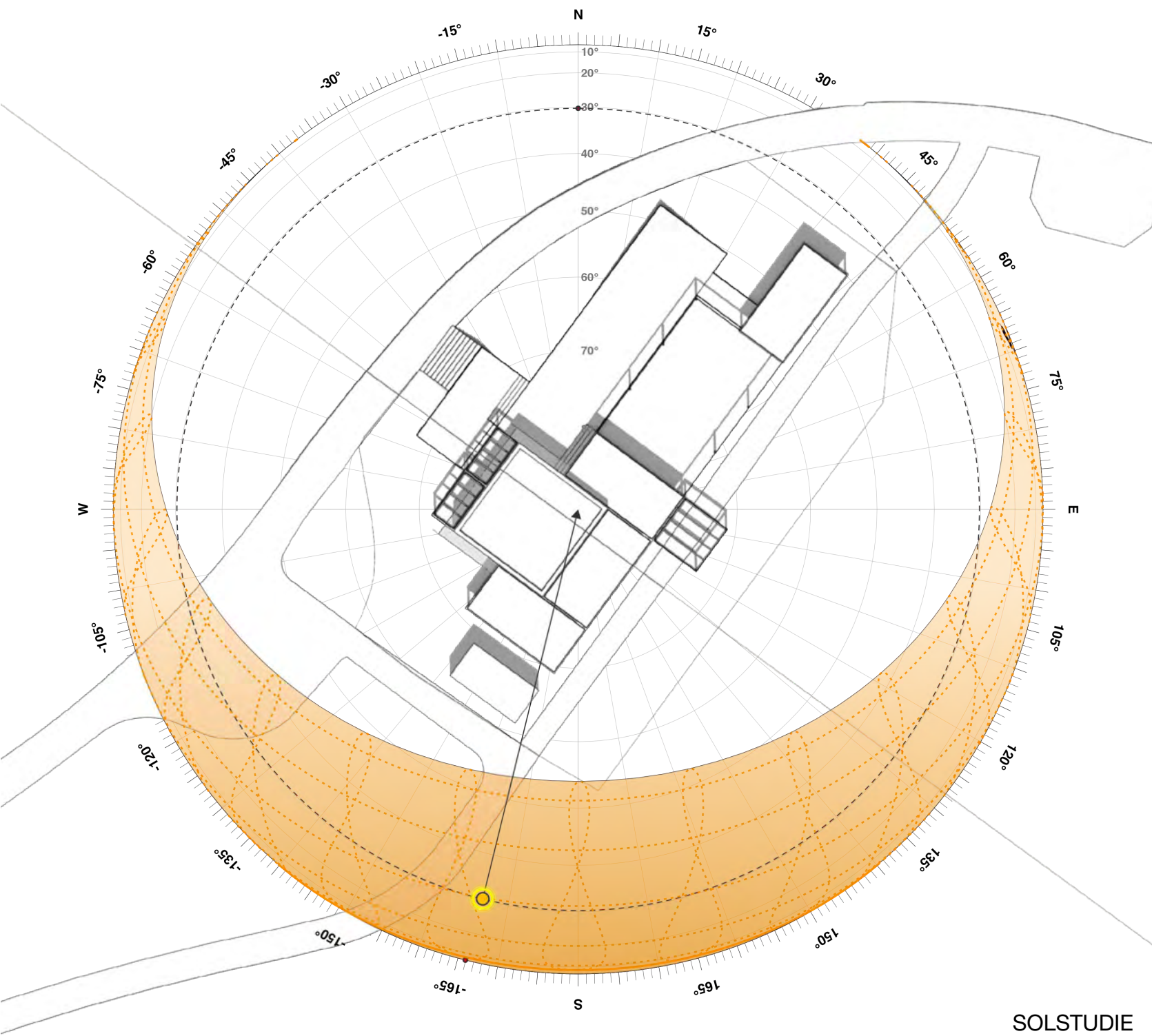

VISUALISERING - KVÄLL

AVTRYCK

VISUALISERING VY 1

SOLSTUDIE

SOLSTUDIE

En solstudie genomfördes tidigt i projektet för att säkerställa att paviljongen drar nytta av platsens förutsättningar. Studien visar att parkrummet tar del av både morgon- och kvällssol under dagens mest behagliga timmar. Befintliga träd ger redan ett naturligt skydd under middagssolen, något som taket förstärker och kompletterar. Stora delar av parkrummet öppnas samtidigt upp för att välkomna de mjukare solvinklarna tidigt och sent på dagen.

BELYSNINGSKONCEPT

Under dagtid förlitar sig paviljongen på naturligt ljus. Mot kvällen säkerställs trygghet och värme genom armaturer infällda i de fristående takens undersidor, kompletterade med markförlagda armaturer som leder besökare genom parkrummet. Danfo-modulen hålls välbelyst i samma anda. Sammantaget formar paviljongen en lykta i parken, synlig och välkomnande.

All belysning är nedåtriktad och marknära, med undantag för trädarmaturen som lyser stammarna underifrån. De tvärgående strukturelementen i byggnadens tak gör den naturligt lämpad för Stadsparkens årliga julbelysning.

STÄNGT

FN SERVERINGSLUCKA

TVÅ SERVERINGSLUCKOR

BTA: 60m²
KOMMUNIKATIONSÝTA: 9m²

ÖPPET - STÄNGT

Serveringsluckorna utformas som två dragspelsvika cortenpaneler placerade i byggnadens hörn, en åt varje riktning. Varje dragspel är oberoende och kan fällas ut individuellt, vilket innebär att servering kan ske mot parkrummet, mot stråket, eller båda riktningarna samtidigt.

Vid stängning viks panelerna ihop och bildar ett sammanhängande, texturerat plan. Ribbverkan och materialets naturliga variation skapar ett levande yttuttryck som förändras med ljuset.

BELYSNINGSKONCEPT

EKONOMISK KALKYL

Budget: 5 000 000 kr exkl. moms

Hårdkonstruktion exkl. moms - Tos 7/32/2025 - Preliminär - April 2026

Exkluderat: Projekttering & byggleddning - VA/El-framdragnig - Danfo-toaletmodul - Grythyttanmöbler - Lös inredning & utrustning

Element	Not	Låg (kr)	Hög (kr)	Kalkyl (kr)
1 — Stålkonstruktioner, corten				
4 st tak 4x8 m + sedumtak + betongplatta	Prefab x4 - 20%	540 000	660 000	600 000
2 st tak 2x4 m, utan tak, utan platta	Prefab x2	60 000	85 000	72 000
1 st tak 4x4 m, utan tak, utan platta		40 000	58 000	48 000
trappa — 2 m bred, 1,3 m stigning		62 000	88 000	73 000
Delsumma — Stål ~ 5 379kg		702 000	891 000	793 000
2 — Trädäck & grundläggning				
Trädäck — 176 m² (136 + 8 + 32)	~2 700 kr/m²	440 000	528 000	475 000
Betongplatta byggnad — 60 m² (8x8 m - 2x2 m)	~1 750 kr/m²	90 000	120 000	105 000
Delsumma — Däck & grund		530 000	648 000	580 000
3 — Plantering — 40x20 m kont., ~500 m² planteringsyta, 1 139 planter				
Zon 1 — Vindskydd (140 m² ~30 planter)	Rosa rugosa - Havtorn -	22 000	33 000	27 000
Zon 2 — Matrisplantering (220 m², ~608 planter)	Cela 45% - Primär 35% -	62 000	84 000	76 000
Zon 3 — Entré & byggnad (40 m², ~86 planter)	Miscanthus - Heuchera -	6 000	10 000	8 000
Zon 4 — Åstråket (100 m², ~155 planter)	Festuca - Lythrum - Filip -	10 000	14 000	12 000
Substratberedning (500 m², OMTAG-metod)		75 000	100 000	88 000
Planteringsarbete (500 m²)	~225 kr/m²	100 000	125 000	112 000
Etableringskotsel år 1		15 000	25 000	20 000
Delsumma — Plantering		290 000	391 000	343 000
4 — Transport & logistik				
Transport	7 enheter	40 000	65 000	50 000
Delsumma — Logistik		40 000	65 000	50 000
SUMMA UTMOMHUSARBETEN (1-4)		1 562 000	1 995 000	1 766 000
5 — Kafébyggnad — separat budgetpärning				
Kafébyggnad — stomme & klimatskal, 60 m²	KL-trä - corten fasad	1 320 000	1 800 000	1 500 000
Delsumma — Kafébyggnad		1 320 000	1 800 000	1 500 000

TOTALT PROJEKT (1-5)		2 882 000	3 795 000	3 266 000
Total budget (hårdkonstruktion, exkl. moms)				5 000 000
Kalkylvärde — totalt projekt				3 266 000
Budgetutrymme / kvalitetsreserv		35% av budget		1 734 000
NOTER				
Säkerhetsmarginaler		Material +10% · Fabricering/ivetsning +8% · Platsarbete +12% · Kafébyggnad +15% (riktlinjesplatta)		
Prefabricering — stål		4 ioensiska emmer ger ca 20% racat på raonering (ig sats upp en gång, repetitionsinlärning). Ingen prefabricreduktion på trappa (unik) eller kafébyggnad (olastbwood)		
Plantering — substrat		OMTAG-metod (krossad betong/strand) reducerar substratkostnad ~50% vs. AMA-standard (köpt planteringsjord)		
Exkluderat per tävlingsprogram		Projekttering & byggleddning - VA/El-framdragnig - Danfo-toaletmodul - Grythyttanmöbler - Lös inredning		
KÄLLOR				
byggstart.se		Grundgjutning, trädäck, betongplatta		
totalbyggarna.se		Altanbygge, platta på mark		
planplaneraren.se		Trädäck priser per m²		
blomsterlandet.se		Perenner, gräs, buskar — Örebro		
hittatattagga.se		Sedumtak per m²		
leadhive.se		Stålkonstruktion fabricering Sverige		
nordmet.se		Corten S355J2W material		
jactio.com		Europeisk stålprisutveckling		
sbl.se		Stålpriindex — Stållbyggnadsinstitutet		

VÄXTFÖRTECKNING

SVENSKT NAMN	LATINSKT NAMN	ZON	HÄRDIGHET	FUNKTION	HÖJD (CM)	SÄSONG
ZON 1 — VINDSKYDD						
Rugosros	<i>Rosa rugosa</i> 'Roseaie de l'Ha	Zon 3-4	Grupp A	Vindskydd	150-200	Jun-Sep
Havtorn	<i>Hippophae rhamnoides</i>	Zon 4-5	Grupp A	Vindskydd	200-400	Bär sep-feb
Prakthäggmispel	<i>Amelanchier lamarckii</i>	Zon 4-5	Grupp B	Solitär	300-400	Maj bloom
Karl Foerster-piprör	<i>Calamagrostis x acutiflora</i>	Hela	Grupp A	Vindgräs	150-180	Jun-Jul
ZON 2 — MATRISPLANTERING						
Diamantrör	<i>Calamagrostis brachytricha</i>	Hela	Grupp A	Matrisgräs	80-100	Aug-Sep
Blårör 'Transparent'	<i>Molinia caerulea ssp. arundina</i>	Zon 3-4	Grupp A	Matrisgräs	120-150	Aug-Nov
Tuvtätel 'Palava'	<i>Deschampsia cespitosa</i>	Hela	Grupp A	Matrisgräs	50-70	Jun-Jul
Rödsolhatt 'Magnus'	<i>Echinacea purpurea</i>	Zon 3-4	Grupp A	Primärperenn	80-100	Jul-Sep
Solhatt 'Goldsturm'	<i>Rudbeckia fulgida</i>	Hela	Grupp A	Primärperenn	60-80	Aug-Okt
Bergskynddare	<i>Persicaria amplexicaulis</i> 'Firete	Zon 3-4	Grupp A	Primärperenn	80-120	Jul-Okt
Sommarsolöga	<i>Helenium autumnale</i> 'Moerheir	Zon 3	Grupp A	Primärperenn	80-120	Aug-Sep
Blodtopp 'Tanna'	<i>Sanguisorba officinalis</i>	Zon 3	Grupp A	Accentperenn	60-100	Aug-Sep
Stäppsallvia 'Caradonna'	<i>Salvia nemorosa</i>	Zon 3-4	Grupp A	Accentperenn	40-50	Jun-Aug
Prydnadslök 'Millennium'	<i>Allium 'Millennium'</i>	Zon 3	Grupp A	Scatter	40-60	Jul-Aug

ZON 3 — ACCENT OCH ENTRÉ						
Miscanthus 'Malepartus'	<i>Miscanthus sinensis</i>	Zon 3	Grupp B	Solitärgräs	150-200	Sep-Feb
Alunrot 'Palace Purple'	<i>Heuchera micrantha</i>	Zon 3	Grupp B	Bladperenn	25-30	Hela säs.
Kärleksört 'Herbstfreude'	<i>Hylotelephium (Sedum)</i>	Hela	Grupp A	Fetblad	50-60	Aug-Vinter
Blodnäva	<i>Geranium sanguineum</i>	Hela	Grupp A	Kantväxt	20-30	Maj-Jul
ZON 4 — ÅSTRÅK OCH KANT						
Blåsvingel	<i>Festuca glauca</i> 'Elijah Blue'	Hela	Grupp A	Kantgräs	25-35	Hela säs.
Fackelblomster	<i>Lythrum salicaria</i> 'Feuerkerze'	Hela	Grupp A	Åkant	80-120	Jul-Sep
Älgört	<i>Filipendula ulmaria</i>	Hela	Grupp A	Åkant	80-120	Jun-Jul
Sibiriris	<i>Iris sibirica</i> 'Caesar's Brother'	Hela	Grupp A	Åkant	70-90	Maj-Jun